

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΜΗΤΣΟΥ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο ΑΤΣΙΓΓΑΝΟΣ

Ο λαμπρό αστρο της ημέρας βασιλευε. Μα τό σκοτάδι είχε αλωθεί πάνω άπ' την Άγία Πόλη από τ' απόγευμα. Καί κανένας δέν θα καταλάβαινε τη δόση, άν την τελευταία στιγμή μ' άζητλια θρησότητα, περνώντας σά λαμπρό κοντάρι μέσ' άπ' τό μεγάλο σύννεφο που σκέπαζε όλόκληρο τον ούρανό, δέν έρχόταν να πέσει κατ' έθειον άπάνω στην κορυφή τ' Γολγοθά, όπου τρεις σταυροί, στηλωμένοι στη σειρά, φάνταζαν σαν άλλουσια δέντρα, μαύρα κ' άποσιωμένα από κάποια μεγάλη πυρκαϊά.

Κι άπάνω στους σταυρούς τρεις άνθρωποι, ζωντανένοι, άγχομαχούσαν άκόμα. Είχανε γείσει τά κεφάλια τους προς τον όμο και στό πρόσωπό τους με τά κλεισμένα μάτια, ξεραμαζιζόταν ή όδμήν τού μαρτυρίου και τού θανάτου. Χτυπημένοι έξω από την τελευταία άχτήτα του ήλιου που βασιλευε άνασηρωσαν κ' οι τρεις τά βαρέα βλέφαρά τους, και μιά λάμψη ζωής πέρασε από τά πονεμένα μετώπα τους. Μα άίσιως τά ξανάκλεισαν, γιά να συγκρατηθούν πάσι στην άναμονή τού θανάτου, που τον περιμέναμε με την ίδια άγνοια κ' οι τρεις.

Στό λοφο διάφωρα κανένας δέ φανόταν. Τους είχαν άφήσει πόνο κ' είχαν διώσει τους δίκοκούς τους, που είχαν πάει να παρασθάνουν στις τελευταίες τους στιγμές. Μερικά μαύρα πουλιά μόνο, διάφοραμ και τόσα καυκάδες κοντά στους σταυρούς, άναπολάσιτα άκόμα έν έφαγε να σταθεί άπάνω σ' αυτούς. Κι ή νόχτα πόνων, πόνων βαρέα και μαύρη, σέν να είχε καταβεί ως τό ζώμα τό σκίνο που σκέπαζε τον ούρανό.

Έπειτα από μιά ώρα οι δύο άλλοι, οι άζνοιοί, σταυρωμένοι είχαν πεθάνει πιά. Δού χωράζα τό μαρτυρούσαν αυτό που είχαν σταθεί άπάνω στην κορυφή τού σταυρού τους. Μα ό άλλος, ό Μεσιανός, έξωσσε άκόμα. Ο θάνατός του ήταν άφορξ και μεγάλη, γιάτι μέσα στην άγνοια του είχε συγκρατηθεί ό πόνος όλων των ανθρώπων, κ' αυτόν που από άδυνες είχαν πεθάνει, κ' αυτόν που ζούσαν, κ' αυτόν που άχθόντουσαν στό μέλλον. Φόβος τρομέρος τον έκρυψε μίσηος είχε θυσιαστεί μάτια κ' ή αμφοβλία αυτή δεκαπλασίαζε τό μαρτυρίο του. Μα ήταν άκόμα κ' οι άλλοι πόνοι, οι φρακοί. "Όσο κ' έν προσπαθούσε να τους ξεζώσει παραδομένο μέσα στις τρομερές σκέψεις του, σε κάθε στιγμή έρχόντουσαν, φοιχτοί κ' άνιπόφοροι να του θυμώνα πως πέθανε σαν άνθρωπος. Τό ζωντανένο του ζώμα στίναζε σε κάθε τον μέλος. Τά χέρια του, τά πόδια του, τό κεφάλι του που είχαν γίνει πιά φορτίο άβυσταχτο. Πόσο θα ήθελε να άποσιωστού έξω από τό σταυρό και να διοριστού ζωντανισμένος κάτω στους θρόνους τού λόφου! Τά καρδιά στις παλάμες τά ένοιωθε μέσα στην καρδιά του κ' ό πόνος των πληγών σε κάθε στιγμή μεγάλωνε. Ο πόνος κ' ό θάνατος είχαν άβησει όλες τις λαυρές εκείνες έλπίδες που τον συγκρατήσαν ως τη στιγμή που τό κάρφωσαν τά χέρια έπάνω στό σταυρό. Έπιασε, έπιασε, όσο δέν πάσαν οι άλλοι άνθρωποι όταν πεθάνουν.

Έξω από, μέσα στη σιωπή τού πιο μαύρου θανάτου, που άπλωόταν στό μοχάλο λόγο, δίματα άντήχησαν γοργά κ' άνάλιαμα, κ' ένα τραγούδι, που ύφηνόταν γλυκό, παράδοξο και τριελλό μέσα στη νόχτα :

*Ούτε θεό δέν πύεψα ποτέ μου,
Ούτε και τίποτ' άλλο δέν πιστεύω,
και μόνο εσένα, άγάπη μου, λατρεύω.*

Ποιος να ήταν τάχα; Κανένας από τους έχθροίς του που έρχόταν με τό πρόστυχο τραγούδι του να τον βροίει στις τελευταίες του στιγμές ; Μα όχι. Αυτός που τραγουδούσε ούτε έχθρός του ήταν ούτε φίλος του. Κι' ούτε είξερε πως βρισκόταν εκεί ένας άνθρωπος, που έλεγε πως είναι θεός και που πέθανε χριστόμα άπ' όλους τους ανθρώπους. Ο νυχτερινός αυτός διαβίτης ήταν ένα παλληκάρι με χαλζόχρηνη όψη και πύρινα μάτια σαν τού Λυδάλου, ένας Άτσιγγανός που τραβούσε κατά την άλλη μεριά τού λόφου, όπου βρισκόνησαν κατασηνημένοι οι δικοί του.

Έξακολουθούσε τό δρόμο του, τραγουδώντας πάντα άμέρινα και θα περνούσε κάτω άπ' τους σταυρούς ζωής να τους προσέξει, άν την τελευταία στιγμή, ένας στεναγμός δέν τον έκανε να σκροήσει προς αυτούς τά μάτια του. Είτανε τόσο βαθύς και τόσο πονεμένος ό στεναγμός εκείνος που τον ένοιωσε ό Άτσιγγανός σαν να είχε βγει μέσ' από τη δική του καρδιά.

Σήκωσε ξεραμαζιζένος τά μάτια του κ' είδε άκόμα πού ξεραμαζιζέμος τους τρεις σταυρούς. Μα δέν άόργησε να τό περάσει τό πρώτο του ξεραμαζιζέ, γιάτι κατάλαβε πως είχε μπροστά του τρεις καταδίκους των Έβραίων. Αυτόν δέν τον ένοιωσε καθόλου τί έκαναν οι Έβραίοι κ' όλος ό άλλος κόσμος κ' έτοιμαζόταν να ξεζολοδηθεί τό δρόμο του, όταν μιά πονηρή σκέψη πέρασε στό μυαλό του. Είταν Άτσιγγανός κ' ή κλεισιά ήταν ό μοναδικός νόμος της φυλής του. Όλοι οι Άτσιγγανοί κάθε βράδι που γύριζαν στην πατριωτική τους έστρατε να φέρουν κάτι κλειμένο και να τό παραδώσουν στον άρχηγό τους. Και να που αυτός άπόγευ δέν είχε φέρει τίποτε, γιάτι είχε περάσει όλο τό απόγευμα σ' ός κάμπος, τραγουδώντας άργόστολος.

Κάτι θα βρισκόταν άπάνω στους σταυρούς γιά να τό κλείνει. Και με την πρόσθετη αυτή, πληρώσει. Κοίταξε τους δύο άζνοιοίς σταυρούς, μά δέν είδε τίποτε. Οι σταυρωμένοι ήταν δειμένοι με σκονιά κ' όλόγυμνο.

Απογοητευμένος λίγο ό Άτσιγγανός, ζήγωσε και στό Μεσιανό. Είτανε δέβαια αυτός που είχε άναστηθεί, γιάτι ό άλλος δύο είχαν πεθάνει πιά. Στάθηκε μπροστά του και τον εκούταξε με περιέργεια. Άν και βρισκόταν πιά στό τελευταίο του, αυτός δέν έμαζε καθόλου με τους άλλους ανθρώπους. Κι' αυτό άκόμα τό άνάλαφο μοιρόβιο χρώμα, που άπλωόταν στό μοσχαλαμένο ζώμα του, κάτω από τό φως τού φεγγαριού που είχε βγει επίτηδες, λέξ, να τό φωτίσει, τό έκανε να μοιάζει σαν από φάντασμα... Τό πρόσωπό του ήταν πιο γλυκό κ' από τά μάτια της πιο όμορφης άτσιγγανοπούλας της φυλής του... Και τό στόμα του τό χάρως άπέθαντα πικρό ό πόνος, σαν ζωργάρος. Τά χέρια του είχαν άπλωθεί, όχι γιάτι τό θέλησαν αυτοί που τον κάρφωσαν, αλλά σαν νύβελαν ν' άγκαλιάσουν όλους τους ανθρώπους και τους άτσιγγανούς μαζί με την καταραμένη φάρα...

Μά, να έχει, στό δύο χέρια του, στη μέση της παλάμης, έργυλάζε κάτι σαν αστρο... Είταν τά καρδιά... Ο Άτσιγγανός τά είδε... και τά μάτια του, τά μαύρα πονηρά μάτια του που γνάβιζαν κ' αυτά σαν αστρα στη νόχτα, κάρφωθηκαν έπάνω τους... Κάρφωθηκαν άπάνω στό καρδιά που κάρφωσαν τό χέρια, μα και την καρδιά τού Στανρωμένου...

Και μιά διπλή σκέψη, μιά σκέψη που δέν μπορούσε κανένας να ξεχωρίσει ποιά ήταν τό καλό και τό κακό της μέρος, πέρασε από τό μυαλό του. Η κλεισιά κ' ή σκονιά.

Τά καρδιά εκείνα ήταν μεγάλη, καινούργια και σίγουρα ά τά έπαυσε, δά μπροστά να δικαιολογηθεί στον άρχηγό του που δέν είχε κλειψεί εκείνη την ημέρα τίποτε. Θάΐξαν τουλάχιστον όσο κ' ένα φρούτι.

Έπειτα, τό έβλεπε ό δυστυχισμένος αυτός καταδίκος ήταν άκόμα ζωντανός... Να ισώνουν τά μάτια του κάθε τόσο που μπορούσε και τί έφαινε ίκετημένο άπάνω στον Άτσιγγανό... Και διάβαζε μέσα σ' αυτά τό καλό που θα τού έκανε έν ξεζαρωμένο τά καρδιά, που τον έκαναν τόσο να νοιάει, αυτός που πέθανε θυσία στον πόνο.

Και τότε, ό Άτσιγγανός, αυτός που ή καταραμένη τον φάρα, δέν είχε πιστέψει ποτέ σ' θεό, άνέθηκε γρήγορα άπάνω στό σταυρό και ξεζαρωσε τά καρδιά από τά χέρια Έκείνου, που οι Έβραίοι, άν και από καταβολής κόσμου έπίστευαν στον άληθινό θεό, τον είχαν σταυρώσει.

Ο θάνατος όμως ήταν πιά πολύ κοντά. Και τά χέρια τού Έστρωμένου δέν ξανάπλεσαν κάτω, αλλά στάθηκαν ζυλωμαμένα, έτσι άνοηδομένα καθώς ήσαν. Μα μαζί με τά καρδιά έφυγε κ' ένας άπ' τους πιο μεγάλους πόνους τού έτοιμαθάνου και μπόρος έτσι, γέροντας άκόμα λίγο τό κεφάλι του, να φίλησε στό μέτωπο των Άτσιγγανου βρισκόταν άκόμα, σκαρφαλωμένος άπάνω στό σταυρό και να ξεραμαζιζέ, με κάποια άνακοήφια.

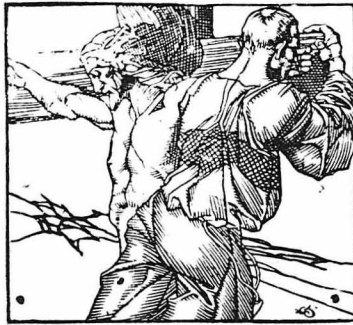
Άπό τότε, στό Κρήθιο του άλλου κόσμου, ένθ γιά τους άλλους ανθρώπους ή κλειριά θεωρείται άμαρτία βαρεία και μεγάλη, ό καλός θεός, μόλις δει άτσιγγανός να παρομοιαστούν γιά την κρίση του, την κλειριά τους, μ' αήτην που πέρασαν όλη του τη ζωή, τους την καταλόγισε γι' άρετή τού Παραδείσου.

ΜΗΤΣΟΣ, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Μ' ένα τετραστικό ξεσπάει, ό λι-
[ρη]κή μου φαντασία,
τρολλός με μιά ματιά, καθώς με
[τήν] Έλεονώρα ό Τάσος,
του Δόν Ζουάν σ' ένα χάιδεμα γαι-
[ρομα] την άπολασία,
και στό ποτήρι ένας άνθξ φαν-
[τάζει] μου σαν ένα δάσος.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Άνέθηκε γρήγορα πάνω στό Σταυρό και ξεκάρφωσε τά καρδιά...

